

אשכול יוסף

מאצרות דרבי יוסף זוי סיבון טוב שליט"א מוזה"ס "כרם יוסף"
ראשי ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן מעתיקי השמועה ארזי הלבנון הגאונים הגדולים רבותינו ראשי הישיבות
הגאון הגדול מוהר"ר משה צדקה שליט"א ראש ישיבת "פורת יוסף" והגאון הגדול מוהר"ר דוד כהן שליט"א ראש ישיבת "חברון"

"ויקץ יעקב משנתו"?

ויקץ יעקב ממשנתו!

במדרש, וייקץ יעקב משנתו דרש רבי יוחנן ממשנתו, וכתב בחידושי עץ יוסף: "בא לרמוז שהיה נפשו של יעקב שונה ולומד למעלה בשעת השינה, כמו שכתבו חכמי האמת שהצדיקים והחכמים השלימים בשעת השינה נפשם עולה בישיבה של מעלה ולומדים רזי תורה אשר מנונו נעשים כמעין המתגבר ביום". מרן החיד"א (שם הגדולים, מ"י אות של"ב), מעיד: "כאשר היה האריז"ל ישן ביום השבת, ראו את שפתותיו מרחשין בלימוד, ואמר אותו תלמיד ששמע וראה זאת, שצריך כמה שנים בשביל לומר מה ששמע. וכעין זה מצינו בילקוט שמואל (פרק כ"ד) שכאותו לילה למד דוד מה שתלמיד ותיק אינו למד במאה שנה".

כך דרך הצדיקים שגם בעת שינתם מחשבים בדברי תורה, ובדברי המלאך המגיד לרבינו מרן הבית יוסף (מגיד מישרים ס"פ ויקרא), אנו מוצאים את הדרכים שעל ידם ניתן להגיע להשגה נפלאה זו: "הזהר בהנהגת האכילה בפרישות, ותזכה שתעלה גשמתך בשינה למתיבתא דרקייעא, וללמוד דברי תורה יקרים וברורים, וכשתתעורר תזכר בהם ותעלה אותם על ספר, ויהיו דברים נחמדים בקבלה בתלמוד במשנה ובמקרא, וזה סוד "לא ימוש ספר התורה הזה מפריך" בעוד שאתה מתייחד ללמוד ובעת שאתה אוכל ושותה, ובעת שמדבר עם בני אדם, שכשאינך יכול ללמוד בפריך תהרהר בליבך בתורה יומם ולילה, ואז תזכה שתהגה בתורה גם בשינה, וזה שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי ו' כ"ב) "בהתהלךך תנחה אותך" כלומר כאשר בהתהלךך בדרך תחשוב בדברי תורה, אז "בשכך תשמור עליך", שבעת השינה תעלה למעלה ללמוד חידושי תורה וכשתתעורר תזכור מה שלמדת בשינה, וזה שאמר "והקיצות היא תשיחך".

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי

הצד ההלכתי בחלומות:

"צא מהבית אסור לך להישאר בו אפילו רגע אחד" כך נשנה החלום לילה אחר לילה! | המת נגלה אליו בחלום פעם אחר פעם והודיעו: "דע לך כי אני קבור כאן בקרקעית הבית החדש שקנית, ובהיות ואתה כהן הנך עובר על לאו של "בל תטמא למתים" | האם צריך הכהן לחשוש לחלום ולעקור דירתו למקום אחר? | ומה הדין מי שאביו הודיעו בחלום שהכסף שהטמין במקום מסתור של צדקה? | איזה פוסק התיר דג בורביטא ובו בלילה הביאו לפניו בחלום קערה מלאה שרצים לאוכלם ונבהל וכשהקיץ מיד חזר בו ואסר אותו באכילה ושבר את כל הקדרות והקערות שאכלו בהם? | לכבוד איזה כהן קם כל בית הקברות על רגליו? | מרתק!

מעשה באדם ירא שמים בתכלית מהעיר באר שבע שמעת בחרותו הרבה לפקוד את ציון הרשב"י במירון, ובכל פעם שהיה מבקר שם היה גומר את כל התהלים בדביקות נפלאה, ולמרות שהיה כהן לא וויתר ולא היה נכנס אל תוך המערה אלא יושב במקום שנתייחד לכהנים. אף לאחר נישואיו המשיך במנהגו לעלות מירונה בכל שבת מברכין, שם היה שופך את צקונו ליבו בתפילה ותחנונים להשי"ת יחד עם אשתו, והיו מרגישים התעלות גדולה בשבתם שם. אלא שעם הזמן כאשר החלו להיוולד להם ילדים, המשימה היתה קשה שבעתיים, אך מצד שני לא רצו לוותר על החוויה המרוממת והעילאית אותה היו מרגישים כל עת שפקדו את ציון הרשב"י. כאשר כבר התברכו במשפחה ברוכת ילדים, ישבו לטקס עצה אם להפסיק ממונהגם. אלא שאז הבריק במוחם רעיון לעבור ולהתגורר במירון, וממחשבה למעשה החלו להתעניין ברכישת דירה ביישוב מירון, ואולם נודע להם שאין בנמצא דירה המוצעת למכירה במירון, אלא שלפתע התבשרו על ידי קרוב משפחה מנוי יורק שלפני ימים אחדים נפטר יהודי זקן שהתגורר במירון בדירה חדשה ומרווחת, וירשיו בני משפחתו מתגוררים כולם בחו"ל ורוצים למכור את הדירה בהקדם ממש, מיד הם הציעו את עצמם לרכוש את הדירה, ותוך ימים אחדים נחתמה העסקה, בינתיים הם מכרו את דירתם בבאר שבע, ותוך חודשים ספורים עברו להתגורר בביתם החדש במירון.

והנה לאחר שקבעו את מושבם בדירה החדשה במירון, בא אל האבא מת בחלום והודיעו שהוא טמון בקרקעית הבית, ובכל שעה ששוהה שם הרי הוא ובניו עוברים על לאו של בל תטמא למתים, ומזהירו שיצא מהבית, תחילה הפטיר ואמר "חלומות שוא ידברו" אלא שהחלום חזר ונשנה כמה וכמה פעמים, והשאלה היא, האם צריך הכהן ובני משפחתו לחשוש לחלום זה ולעקור דירתם למקום אחר?

הצד ההלכתי בחלומות / המשך מעמוד ראשון:

המעוות שהם מעשר שני או צדקה, שהרוצה להחמיר בזה במילי דחסידות ינהג בהם כאשר חלם].

ובספר גרגרי כסף (פרשת וישב) מבעל אמרי הצבי תירץ דשמוא מחמת הקול שנתפשט והיו אומרים שהפקידו היתומים כסף אצל אבוא דשמואל, לכן שמואל החזיר להם את הכסף כפי שאמר לו אביו, כלומר שהיה רגלים לדבר שכך הוא האמת, שאותו הכסף שעליו נאמר לו בחלום שהוא של היתומים, באמת של היתומים הוא.

ועוד נראה בס"ד ליישב בזה יישוב נפלא ועל פי יתורצו עוד כמה קושיות, דהנה ביותר יש להקשות היאך שמואל היה כהן כמבואר במגילה (כ.ב.), נכנס לבית הקברות ונטמא למתים?

אלא נראה לחדש שכבר בשעה ששמואל התקרב מעט לבית הקברות בריחוק ארבע אמות קמו כל המתים שהיו קבורים שם לכבודו! ודבר זה מפורש בפירוש גאון העולם רבינו שלמה יצחקי זצ"ל שכתב בזה"ל: "המתים נגלו לו כאילו הם חוץ מקבריהם ויושבים בעגולה!" ומה שכתב רש"י "כאילו", כוונתו כאילו יושבים בחצי גורן עגולה, להגיד שבחו של שמואל שקמו לכבודו המתים, וכאילו ישבו בחצי גורן עגולה לשמוע שיחו ובקשתו, שכולם דיברו עימו, אבל לעולם קמו כולם לתחיה ממש! ועל כן לא היה שום חשש טומאה, ויכול היה שמואל להיכנס ולדבר עימם בתוך בית הקברות ממש. ואף על פי שמתחילה אביו לא נגלה לו מיד, היינו מפני שכולם קמו, ואביו היה בריחוק מקום, ועוד לפי שבאותה שעה עסק בתורה בפמליא של מעלה.

ויש להוסיף שחידוש מרעיש זה רמוז בגמרא במה שאביו חיך ואמר לו שהוא חשוב בשמים, כלומר שלכן "כל בית הקברות קם לכבודו". וכן דבר זה רמוז במה שאביו בכה ששמואל עתיד להפטר בקרוב, והיינו טעמא דשמוא מפני שהטריח את קונו בנס כזה גדול שקמו כל המתים לכבודו, כעניין שמצינו במסכת תענית (כד.) ברבי יוסי דמן יוקרת שיום אחד נתעכב מלהביא מזון לפועליו, ובנו התפלל וביקש, תאנה תאנה הוציאי פירותיך ויאכלו פועלי אבא, וכך היה, וכששמע אביו בדבר אמר לו בני אתה הטרחת את קונך להוציא תאנה פירותיה שלא בזמנה, יאסף שלא בזמנו. והצעת את הדברים לפני הגאון הגדול מריה דכולא תלמודא רבי יהושע כהן שליט"א ואמר לי שלדעתו זהו תירוץ טוב, ונהנה ממנו מאד. אך הוסיף שקשה לומר שהדברים מפורשים ברש"י, אך חזר ואמר שהתירוץ כשלעצמו הוא טוב.

ולפי זה מעתה לא קשה כלל, כי אדרבה בודאי היה שמואל מחוייב לעשות בממון כפי שאמר לו אביו, שהממון שמונח באמצע הוא של היתומים, כיון שלא נאמרו לו דברים אלו בחלום, אלא בהקיץ ממש, כאשר נגלה לו אביו ממש כמדבר לפני חבירו בהקיץ, שהרי כל הטעם שדברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, לפי שאין ידוע איזה חלומות אמת, ולא עוד אלא שרוב החלומות אינם אמת, וכמו שמצינו בגמרא ברכות (נה:): ששמואל כאשר היה רואה חלום רע, היה אומר (זכריה י') "וחלומות שוא ידברו", וכאשר היה רואה חלום טוב, היה אומר בתמיה, וכי חלומות שוא ידברו, והכתיב (במדבר י"ב) "בחלום אדבר בו", רבא הקשה סתירה בין הפסוקים הללו, ותירץ לא קשיא, כאן על ידי מלאך, כאן על ידי שד. ואשר על כן כאשר אביו של שמואל דיבר עימו פה אל פה, ידע שהכל אמת, ומן הדין היה חייב לעשות כדבריו.

והשתא דאתינא להכי, עי"ל שאף אם מעשה שמואל לא היה בגילוי ממש, היה שם בחינת נבואה, יותר מכל חלום רגיל, וידע שמואל שהכל אמת.

ענף א' – בא אביו בחלום והודיעו היכן טמון את מעותיו והם של מעשר שני או צדקה

איתא בסנהדרין (ל.) הרי שהיה מצטער על מעות שהניח לו אביו, כלומר שהבן אינו יודע היכן אביו שמת הטמין את מעותיו. ובא בעל החלום ואמר לו כך וכך הן, במקום פלוני הן, של מעשר שני הן זה היה מעשה, ואמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. וכן פסק השו"ע (חו"מ רנ"ה ס"ט) "היה פיקדון ביד אביהם ואינו יודע היכן הניחו, ואמרו לו בחלום כך וכך הם ובמקום פלוני ושל פלוני או של מעשר שני הם, ומצאם במקום שנאמר לו ובמניין שנאמר לו, דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין אלא הרי הם שלו".

וכן איתא במסכת גיטין (נב.) אודות אפוטרופוס שהיה בשכונתו של רבי מאיר שהיה מוכר את קרקעותיהם וקונה בכסף עבדים, ולא הניחו רבי מאיר לעשות כן, מפני שגורם הפסד לנכסי היתומים, לפי שאין מוכרין קרקעות שהם דבר שאין הגוף כלה בדבר שהגוף כלה ומתמעט כעבדים, והראו לו בחלום לרבי מאיר, אני להרוס ואתה לבנות, וביאר החכמת שלמה לפי שממון עזבון אביהם בא באיסור או על ידי גזילה ושקר או על ידי ריבית, ומן השמים מתכוונים לאבד את ממון של אביהם שמת, ואפילו הכי לא השגיח רבי מאיר בחלום, ולא הניח לאותו אפוטרופוס למכור קרקעות היתומים, אמר "דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין". ומצינו עוד כיוצא בזה במסכת הוריות (יג:): שבאו בחלום לרבי מאיר ולרבי נתן ואמרו להם שילכו לפייס את רבן שמעון בן גמליאל על שביקשו להורידו מנשיאותו, רבי נתן הלך ורבי מאיר לא הלך, אמר "דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין".

ענף ב' – למה שמואל חילק ליתומים את המעות שאביו הטמין

ויש להקשות ממה דאיתא במסכת ברכות (יח:): שהיו רגילים להפקיד בידי רבי אבא, אביו של שמואל מעות של יתומים, ובשעת פטירתו לא ידע בנו שמואל היכן אביו הטמין את הכספים, והחלו הבריות לרנן אחרי שמואל והיו מכנים אותו: "בן האוכל כספם של יתומים". הלך שמואל לבית הקברות לחפש את קבר אביו, לבקשו שיגלהו היכן הניח את כספי היתומים. פנה שמואל אל המתים ואמר להם – צריך אני את אבא. אמרו לו: הרבה אבא יש כאן, אמר להם, צריך אני את אבא בר אבא, אמרו לו גם הרבה אבא בר אבא יש כאן, אמר להם צריך אני את אבא בר אבא, אבא של שמואל, אמרו לו עלה למתיבתא דרקיעא, שם הוא יושב ולומד. לבינתיים מצא את אביו וראהו בוכה ומחייך, פנה שמואל לאביו ושאלו מה הטעם שבכה, אמר לו מהרה עתיד גם אתה להפטר. הוסיף שמואל ושאל, ומה הטעם חייכת, אמר לו משום שאתה חשוב הרבה בעולם האמת. פנה שמואל לאביו ושאל היכן הכסף של היתומים? אמר לו אביו טמנתי אותם בבניין מושב הרחיים, הכסף שטמון למעלה ולמטה זה שלנו, והכסף שטמון באמצע זה של היתומים, ועשיתי כך כדי שאם יבואו גנבים יגנבו רק את שלנו, ואם יופסדו המעות מתחתית הקרקע, המעות שלנו יופסדו. וצ"ע כי לכאן משמע ששמואל נהג מן הדין על פי דברי אביו, והחזיר לעניים את הכסף כפי שהורה לו אביו בחלום, וקשה שהלא "דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין"?

ואין לומר שמפני שהכסף היה טמון באדמה, בשלושה חלקים, לכן היה מוכרח לומר שהאמצעי הוא של היתומים, דשמואל הכל שלו ולא עשה כן אלא כדי להציל המטמון האחרון מפני הגנבים, והראשון שלא יפסד מהקרקע, ועוד שמואל כל הממון הוא של היתומים. ובפשטות צריך לומר ששמואל נהג כן לא מן הדין, אלא בתורת חסידות, [וראה בהעמק שאלה (שאילתא כ"ט סוף אות ט"ז)] שלמד בדברי הירושלמי אודות החולם על

הצד ההלכתי בחלומות / המשך מעמוד ראשון:

בחלום ואומר שהוא קבור תחת הבית, בודאי אין לחוש בזה לחלומו כלל, דדוקא באותן חלומות שאמרו חכמים לחשוש חוששים.

ד' חילוק בין חלומות על מצוה לשאר עניינים

בספר חסידים (סי' תשכ"ז) כתב, מעשה שעשו ארון למת ונשאר מן העץ, אמר יהודי אקח אותה חתיכה ואתקן כינור, אמרו לו אל תקח, ואף המת אמר לו בחלום שאם יתקן ינקום הוא ממנו, ולא חשש ותיקן. ועוד אמר לו שאם לא ישבור את הכינור יהיה מסוכן, ולא חשש וחלה, וכשחלה מאד לקח בנו את אותו כלי שיר ושיברו על קבר המת, והניח את השברים על הקבר ונתרפא אביו. ואמר על עניין המת, "לועג לרש חרף עושהו" (משלי י"ז ה'), כלומר שהמתים יודעים ומרגישים בביוזונם, ומה שנאמר (קהלת ט' ה') "והמתים אינם יודעים מאומה" זה דוקא אם בא המת בחלום על עניין המצוות, כמו שאמר מעות של מעשר שני הם דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. עכ"ד הס"ח. ומבואר בדבריו יישוב לסתירה, דדוקא בענייני מצוות אין לחשוש לדברי חלומות, שבה אין המתים יודעים, ומטעם זה לא חוששים למעות מעשר שני, משא"כ בשאר ענייני סכנה וכדו' חוששים. וגם לפי דברי הס"ח אין לחשוש כלל בכהן הרואה בחלומו מת שמתהוה שהוא טמון תחת ביתו, דזה עניין של מצוה.

ואולם עדיין יש להקשות שמצינו לרבינו אפרים מריגנשבורג שהתיר פעם דגים שנקראו בורביטא ובו בלילה הביאו לפניו בחלום קערה מלאה שרצים לאוכלם, וכעס על המביא, אמר לו למה אתה כועס הלא אתה הוא המתיר, וכעס על בעל החלום שכך אמר לו, ומתוך כך הקיץ ונזכר שהתיר בורביטא בו ביום, מיד עמד ממטתו ושבר כל הקדרות וקערות שאכלו בהם, והובא בהגהות אשרי (ע"ז סי' מ"א) ואור זרוע (סי' ר"ש). וכ"כ בתשב"ץ (שנ"ב) וז"ל, מצאתי בשם רבינו ברוך שסיפר כי פעם אחת אכל רבינו אפרים ז"ל מדג שקורין ברבוטא ובלילה נראה לו זקן אחד בעל שיבה ובעל שער והדר פנים ומגודל זקן והביא לו קופה מלאה שרצים ואמר לו קום אכול, ונתת מאד, אמר לו כך אלו מותרים כמו השרצים שאכלת היום, בהקיצו ידע שאליהו הנביא זכור לטוב נגלה אליו בחלום ומהיום והלאה פירש מהם. ובתשובות הרדב"ז (חי"ו סי' שני אלפים רפ"ו) כתב "שאלת ממני מי שיש לו תפילין לדעת ר"ת ורוצה לעשותם לדעת רש"י, אני נשאלתי על זה והוריתי שהדבר מותר ובאותה הלילה הראוני בחלומי שלא הוריתי יפה וחוזרני ב"י. וצ"ע דחזינו מכל זה שאף בענייני מצוות חוששים לחלומות? וצ"ל דשאני חלומות הללו שאף מבחינת הדין דעתם נטתה לכך, ועוד דשמה ידעו הם בגדולתם שחלום אמת הוא, ועוד שמה היה אותו המראה בגילוי רב יותר מחלום רגיל, ועוד שמה ממידת חסידות חששו להחמיר ולא להקל.

ה'. חילוק בין חלום שמתירא ממנו מפני חטאיו

הריטב"א במסכת תענית (יב:) כתב, אע"פ שבדברים דעלמא אמרו חכמים דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין (סנהדרין ל.), ואפילו שיש בזה צורך איסור, מכל מקום כשבא לו התעוררות בחלום על עניני עצמו ראוי לו לחוש לדבר אם רואה עצמו נבהל ונפחד, שזה ודאי הערה מן השמים הוא שבא עליו שיחפש במעשיו ויחזור בתשובה, ועל דרך זה אמרו בנדרים (ח.) במי שנידוהו בחלום שילך לפני עשרה דתנו הלכתא ויתירו לו, כי הערה הוא מן השמים שעשה נסתרות והיה צריך לנדות, או היו נגלות, או שעשה עבירות חמורות שהוא נוזף לשמים, ומתוך שיטרף בכל זה יפשפש במעשיו, ואותן חכמים יורוהו דרכי התשובה, ולפיכך "כל שרואה חלום שמפחידו ראוי לו להתענות ולחזור בתשובה".

ואחר העיון התבוננתי שאין זו קושיא כלל, שבודאי כל היתומים שבאו ותבעו את הכסף משמואל, והיה קוראים אותו שאוכל כספם של יתומים, הכל היה מכח שהיה בידיהם שטרי פיקדון שהפקידו ממון אצל אביו, וממילא כאשר מצא את הממון שאביו הפקיד, היה מחוייב מן הדין להחזירו, כדי לפרוע חובות אביו.

ענף ג' – למה צריך לחשוש בנידוהו בחלום וכן בחלומות רעים

ברם לאור האמור שאין לחשוש לדברי חלומות, יש להקשות ממה דאיתא במסכת נדרים (ח.). אמר רב יוסף נידוהו בחלום, צריך עשרה בני אדם להתיר לו, וכתבו שם התוספות בטעם הדבר, לפי שחלום הוא כעין נבואה, לכן יש לו לדאוג מן הפורענות ולכן צריך להתירו בעשרה ואז הוא מותר באותו ב"ד שנידוהו שבכל מקום שיש עשרה שורה השכינה. וקשה דכיון שמצינו שלא חוששים למעשה לדברי חלומות, ולכן אף כאשר חלם שהמעות צדקה וכדו' אינו חושש, דדברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, אם כן למה צריך לחשוש בנידוהו בחלום, וכן יש להקשות ממה שמצינו שמתעניין ואפילו בשבת משום חלומות רעים, וכמבואר בשו"ע (או"ח סי' רפ"ח), וזה לשונו: "והעולם אומרים שנמצא בספרים קדמונים שעל שלושה חלומות מתענים בשבת, ואלו הן, הרואה ס"ת שנשרף, או יוה"כ בשעת נעילה, או קורות ביתו או שינוי שנפלו, וי"א הרואה יוה"כ אפילו שלא בשעת נעילה, וי"א הרואה שקורא בתורה*", וי"א הרואה שנושא אשה. והא דרואה שינוי שנפלו דוקא שינוי, אבל הרואה לחייו שנשרו, חלום טוב הוא דמתו היועצים עליו רעה", ומסיים השו"ע, "ונראה לי שהחלומות שאמרו בפרק הרואה שהם רעים, גם עליהם מתעניין בשבת", וצ"ע כאמור.

ונאמרו כמה דרכים ביישוב סתירה זו, כדלהלן:

א'. אם יש לחשוש לחלום כאשר לא חשב על הדבר מתחילה:

בירושלמי מעשר שני (פ"ד) איתא, הורה רב בן רבי זבדא במעשר שני כרבי שמי שהיה מצטער על מעות מעשר שני של אביו היכן הם, ונראה לו בחלום כך וכך היו במקום פלוני הם, מעשה כזה בא לפני חכמים ואמרו דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, רבי יונה בעי מצטער וחמי ואת אמרת כן, כלומר דכיון שנצטער שאינו יודע היכן מעות מעשר שני ונראה לו אביו בחלום, נראין הדברים שחלום אמת הוא. אמר רבי יוסי לא מסתבר דלא, רק בהוא דלא מצטער וראה, ברם כאן במה שהאדם הוא חלם, כלומר שמסתבר שחלומו אמת דוקא כשלא חשב על כך מתחילה וחלם, אמר רבי אבין מאן דעבד יאות עבד כרבי יוסי, כלומר הרוצה לעשות ולהתנהג יפה יעשה כרבי יוסי. והנה בפשטות רבי יוסי ורבי יונה חולקים באופן שלא הצטער מתחילה ונראה לו אביו בחלום, לדעת רבי יוסי חוששים ולדעת רבי יונה לא חוששים, וכן ביאר שם הפני משה. ומעתה לדברי רבי יוסי הכל ניחא, שהרי בודאי אף גבי מי שראה בחלום שנידוהו שצריך לחשוש, היינו דוקא שלא חשב על כך מתחילה, וכן הדין בכל החלומות של פרק הרואה, וממילא זה גם הטעם במי שהיה מצטער על מעות של אביו ונראה לו אביו בחלום, שאינו חושש לחלום.

מיהו המראה פנים (שם) ביאר שללא ספק לכו"ע אמרינן דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין, אף באופן שלא חשב מתחילה על מעות אביו כלל, ורבי יוסי רק נתכווין להקשות שמסתבר לומר שאם היה חושב על המעות, ובא לו אביו בחלום, ניכר שהוא חלום אמת, ועל זה השיבו רבי יונה דאדרבה לשיטתו יש לומר להיפך, שכאשר לא הצטער על ממון אביו החלום אמת, ואם היה מצטער על החלום אינו אמת, כי האדם חולם על מה שהוא חושב,

הצד ההלכתי בחלומות / המשך מעמוד 3

ומבואר בדבריו יסוד חדש, שהגדר לחלום אמת, כאשר האדם מבוהל וחושש מחלמו, ולכן בנידוהו בחלום חששו חכמים, כי בנוהג שבעולם שבני אדם נבהלים מחלום כזה, ובשאר חלומות שאמרו בפרק הרואה, היינו דוקא כאשר הוא מבוהל, ולכן גבי החולם על המעות שהם מעשר שני שאינו מבוהל מכך אינו חושש. וכיו"ב מצינו בגמרא מגילה (ג.) שאדם שנבהל, אף על פי שהוא אינו יודע למה, מזלו מרגיש, ותקנתו לקרוא קריאת שמע. ומפורסמים דברי שער הכוונות (עניני ר"ה) שמי שבוכה בראש השנה, זה ראייה שבאותה שעה דנים אותו בשמים.

ומעתה בנידו"ד אודות כהן הרואה בחלמו מת שמתרהו שטמון הוא תחת ביתו, לכאן הדבר תלוי אם הוא מתבהל ומפחד מחלמו, או לאו, שאם הוא מבוהל יש לו לחשוש לחלום, ולעקור דירתו למקום אחר.

מיהו אחר העיון נראה שאף הריטב"א מודה לספר חסידים, שדוקא לעניינים שאינם של מצוה והוא מתירא מהחלום לענין שינוק וכדומה והרי הוא מבוהל מחלמו, יש לו לחשוש לחלמו, שעושים כן מן השמים להוכיחו ולהדריכו בדרך ישרה, וכן מדוקדק בריטב"א שכתב "זוה ודאי הערה מן השמים הוא שבא עליו שיחפש במעשיו ויחזור בתשובה", והיינו דוקא לענין החולם שנידוהו, וכן כל חלומות רעים בפרק הרואה, אבל מי שחולם בענייני מצוות בדבר שאין בו תוכחה, אין לו לחשוש לחלמו כלל, אף אם הוא מבוהל מחלמו, ועוד יש לדקדק מתחילת דברי הריטב"א שדוקא חלומות על עניני עצמו יש לחוש, ולכן כהן הרואה בחלמו מת שמתרהו שטמון הוא תחת ביתו, אין לו לחשוש לזה כלל, כיון שנכנס לדור בבית כשהוא בחזקת טהרה, ולא הבהילוהו מן השמים בחלום רע, אלא בדברים בטלים, ולא חשיב חלום על עצמו, כי עיקר האיסור בקרקע ולא באדם, ולא דמי למי שמראים לו בחלום שחטא בעצמו.

סוף דבר

כהן שרכש דירת מגורים חדשה, ומעת שנתיישב בה בא אליו מת אחד בחלום ומודיעו שהרי הוא טמון בקרקעית הבית ובכל שעה ששוהה בביתו הרי הוא עובר על לאו של בל תטמא למתים, ומוזהירו שיצא מביתו, אף על פי שהחלום נשנה כבר כמה פעמים, נראה שאינו צריך לחשוש לחלום זה כלל.

ומלבד זה יש אומרים שבזמן הזה אין לחשוש כלל לחלומות, אף לחלומות שהוזכרו בתלמוד ובש"ע, כמבואר באיגרות החו"א (ח"ב סי' קמ"ט וראה עוד באורחות רבינו ה"ג עמ' ר"י"ג), וראה עוד בערוך השלחן (סי' ר"כ ס"א) ובפלא יועץ (ערך חלום) ובשו"ת יחזה דעת (ח"ד סימן כ"ד).

"להרגיש עונג ומתיקות התורה"
ניתן להשיג את ספרי המוזבר:

ספר רב מכר עולמי "אשכול יוסף" על התורה קושיות וזיקות ותירוצים רבים על כל פרשיות התורה!!! עריכה נאה והדפסה משובחת! (למעלה מ1300 עמודים, כל פרשיות התורה בכרך אחד!)

סדרת "כרם יוסף" על הש"ס (6 כרכים): מערכות וזיודושים מתוקים על סדר הדף כל התירוצים לשאלות המפרשים! 1, בבא קמא 2, בבא בתרא. 3, גיטין. 4, קידושין (שיעורים). 5, סוטה. 6, מגילה.

"יניא דיוסף" הסגולה לזיכרון כל פרטי הדינים לעשיית הסגולה לזיכרון מהגר"ז פלאגי זצ"ל

"מעדני יוסף" ברית מילה

מערכות נפלאות בהלכה אגדה ומהגה בעניני ברית מילה 66 תירוצים למה לא מל אברהם עד שנצטווה? ועוד ועוד

"שלהבת יוסף זוי"

על כל פרשיות התורה (בכרך אחד) בשילוב פרקי זיווק סביב רמוותו הרחוקות על מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

"כרם רבנן"

שינויות זיווק והדרכה מהמוזבר לצד רבותינו גדולי הדור: מרן הגר"מ צדקה שליט"א ר"י "פורת יוסף" מרן הגר"ד כהן שליט"א ר"י "זוהרין" ועוד ניתן להשיג בנקודות המכירה של מכון "כרם יוסף" בכל רחבי הארץ:

ירושלים: יפה נוף צמת בר אילן ספר הספרים צמת בר אילן הפצת ס. קודש שוק הבוכרים.
הספריה הספרדית יחזקאל פנת דוד ספרי מאה שערים מא"ש 15. אור החיים סנטר מאה שערים ולדמן בהמ"ד בעל. מלכות קודש שורץ 1 מחנה יהודה. נווה יעקב משפ' תורג'מן שדיק 4/8
בני ברק: משפ' שבתאי ר' עקיבא 44 פינת הרב קוק, (מעל סלקום), 03-5796146

אשדוד: משפ' כהן רובע ג' רח' האדמו"ר מבעלז 5/25, 052-7191877

ביתר: משפ' סימן טוב, רח' בן זכאי 7 - 02-5808831

בית שמש: משפ' שחמורוב 052-7606856

אלעד: משפ' דוד רח' יהודה הנשיא 84 ק"ג 054-84-23384

רכסים: משפ' כהן, רח' הערבה 5 פלא' 054-84-89162

נתניבות: משפ' אלפסי רח' חוני 1133/4 פל' 052-7148454

אופקים: משפ' חזן רח' יוסף קארן 55/4 טל' 08-9961507

נתניה: משפ' ארביב, הפורצים 10/2 פלא' 050-41-36465

חיפה: משפ' סימן טוב 054-84-99638 (בין השעות 1-3)

טבריה: בכניסה לציון רבי מאיר בעל הנס

לבירורים 054-84-60007/8 או 02-5373570

באין מענה נא להשאיר הודעה

מי שצריך לאבחתיו הקדושים הוא יברך וישבור וירומם ויעליו את כבוד ידידיו היקרים החשובים והנעלימים אהבלי התורה מר גדעון זיסים הי"ו ובר אהרן זיסים הי"ו אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד בבריאות איתנא ונהורא מעליא ושובע שמונות וכל טוב ולכל משפוחתם שיוזו ובכלל הברכות ידידנו הנעלה כמר שלובי זיסים הי"ו עץ זויים היא למוזיקים בה ותומכיה מאושר מוקדש ומונצח על"ז הוריהם היקרים: סאלם אליה בן מסעודה ז"ל זוריה בת גורגיה על"ה ולע"ז אוזיהם היקר זיסים בן זוריה ז"ל ת. ז. צ. ב. ה.